

Курінь складається з 3–5 загонів.

Кіш складається з 3–5 куренів.

Стяг складається з 3–5 кошів.

Січ складається з 3–5 стягів.

На чолі поодиноких відділів стоять провідники зо своїми почотами. Почот – це помічний орган провідника для справного кермування й адміністрування відділами. Склад почотів залежний від кількості підлеглих частин та цілей, що їх має провести частина.

(ЦДАВО України, ф. 3833, оп. 2, спр. 1, арк. 33–57)

Документ № 8
Травень 1941 р.
Інструкції Революційного Проводу ОУН(Б)
для організаційного активу в Україні на
період війни.
“Боротьба й діяльність ОУН під час війни”
Г. Інструкція Служби Безпеки

Організація Служби безпеки

ВСТУП

Є певний порядок в революційному будівництві держави, від якого не вільно відступити, якщо хочеться будувати державу реально, а не фікціями. Порядок цей починається від зорганізування окремого від загальної збройної сили органу безпеки, що вже з першими днями революції й рівнобіжно до воєнних дій проти ворога, перейме на себе організацію ладу й безпеки. Щойно з тим моментом усі акти правно-дер-

жавного порядку, зарядження революційного уряду, можуть набрати реальної сили, бо є орган, що зможе силою змусити непокірливих визнати ті розпорядження та їм без решти підчинитися. Цього не може зробити збройна сила, що є зайнята на фронті безпосередньої боротьби з ворогом. Можемо покликатись хоч би на досвід нашої найновішої історії, щоб знайти підтвердження наших заповідей [тезисів]. Є загально відомою річчю, що недопильнування організації власних, незалежних від армії та її чинностей, органів безпеки, не дозволило зорганізувати як слід запілля, яке майже перманентно загрожувало фронтові від заду, примушувало українське головне командування постійно оглядатися на зади та не дозволило йому сконцентрувати всієї своєї уваги й усіх сил проти ворога на зовнішніх фронтах. Нині можемо сміло сказати, що недооцінювання цього “внутрішнього фронту” було також одною з причин наших невдач у визвольних змаганнях. Можемо нині поставити одверто запитання, де була противага для більшовицької “Чека”?

Нині, спираючись на досвід минулого, знаємо, що будова держави мусить зачатися від забезпечення революційного ладу й порядку з нутра, бо не саме усунення й знищення ворога є ціллю національної революції – але будова власної держави.

Є ще й інший момент, що висуває організування власного революційного органу безпеки, як капітальну проблему в ставленні національної революції взагалі, а саме наше дійсне політичне положення на тлі тих важких змін, що їх несе сучасна війна. Ясне, що ми, як революційна сила, що від двадцяти років веде перманентну й безпосередню боротьбу з північним наїзником, не будемо могли мовчки приглядатися до цієї боротьби, але не чекаючи “чия візьме”,

мусимо кинути в активну боротьбу проти Москви цілу силу нашого революційного руху з його зорганізованим активом на чолі.

Як це зробити?

Ми стоїмо на становищі, що при нинішніх швидкостях, з якими проходять воєнні дії, ми, як революційна сила, зможемо відіграти незначну роллю. Тому організація власної збройної сили у відношенні до можливості й конечності вжиття її на фронті зовнішньої боротьби буде спізнена. Тим актуальнішою стає зате організація внутрішнього фронту шляхом закріплення ладу й порядку на звільненій території, власними силами й самостійно хоч рівнобіжно з задержанням ладу й порядку, який переводитиме своїм апаратом на наших землях союзник. Війна має свої конечності й ми не можемо від них ухилитися. Вимоги, ставлені до нас союзником, будуть односторонні, бо таке є відношення існуючих реальних сил. І це відношення можна змінити в свою користь тільки шляхом самостійного організування ладу й порядку. Союзник мусить побачити і признати наш організаційний хист і зрозуміти ці наглядні користі, які він з нашої діяльності може мати. Це є реальне ставлення справи й тільки при такому ставленні справи зможемо уняти керму державного будівництва в свої руки та надати йому темпу, що відповідатиме історії нашого революційного руху та його виразника ОУН.

Попри засадниче роз'яснення справи не можемо також забувати на практично-революційні наслідки такого ставлення. Практика наших визвольних змагань навчила нас, що в добу революції визволяються не тільки революційно-творчі сили нації, але й анархічно-руйнуючі. І саме революційні органи безпеки мають забезпечити, щоби "влада не лежала на

вулиці” й щоби не міг її взяти в руки перший ліпший авантюрист чи політичний отаманчик. Не підлягає сумніву, що ті, що зможуть заповнити лад і порядок (“революційний”), вспіють заповнити за собою владу. І тому нашим шляхом до влади й порядку має бути організування ладу на українських землях, а не так як у різних збанкрутованих груп, “творення” урядів, “розділювання” ресортів [відомств] і писання паперових маніфестів до “українського народу”. Ми хочемо на правду служити революції, а не їхати на її плечах.

* * * * *

У понижчій інструкції обмежимося тільки до вступного організаційного періоду організації органів безпеки на рідних землях. Цим органом безпеки є для нас “Народна Міліція”, коротко “Міліція”, організована на основах самоохорони. Інструкція має подати, як братися до організації міліції від її низових органів (село, колгосп, завод) аж до областей, організації праці та вступну спеціалізацію по різних ділах праці. Так зорганізовану міліцію уважаємо тимчасовим й одиноким органом державної безпеки.

Дальша організація міліції, її ступеневе перетворення на зрізничкові [різноманітні] органи державної безпеки та вишкіл апарату йтиме рівнобіжно до розбудови всіх інших державних органів, згідно з виготовленим пляном.

Розділ I КОРОТКИЙ ОГЛЯД ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ В ССРСР

Апарат служби безпеки в ССРСР є поділений на два народні комісаріати:

1. Народний Комісаріят Внутрішніх Справ (скорочено НКВС, по-московськи НКВД), якому підлягають Головні управління:

- Політично-економічне;
- Робітничо-селянської міліції (РСМ);
- Залізнодорожне;
- Охорони промислових об'єктів;
- Конвойних Військ;
- Внутрішніх Військ;
- Граничних Військ.

2. Народний Комісаріят Державної Безпеки (скорочено НКДБ, по-московськи НКГБ), створений щойно в лютому 1941 р. йому підлягають справи розвідки, поборювання контрреволюції й саботажів, загальна контролія правдивості державного апарату СССР. Йому підлягають т. зв. "Особие Отделенія" і "Спецотделенія" при різних установах, інституціях, фабриках та у військових командах у СССР.

Апарат безпеки є в СССР надзвичайно сильно розбудований і є найповажнішою опорою большевицької влади на Україні. Зокрема НКВС, що має свій правильно розбудований апарат аж до районів, (політично-економічне й міліція) є нашим найгрізнішим противником і тому мусить він бути впершу чергу зліквідований. При тому однак мусимо пам'ятати, що апарат НКВС не кінчиться на умундурованих його представниках по районах, але сягає через "помічну сільську міліцію" і сексотів (тайних співробітників), у найдавші клітини громадського життя. Крім цього, весь господарчий апарат та органи самоврядування, шкільництво і врешті партія пересякли наскрізь впливами НКВС.

Очевидно, монстроподібність цього совітського апарату безпеки є в першій мірі спричинена необ-

меженою владою НКВС і монстр цей напевно впаде враз з упадком совітської влади на Україні й багато “енкаведистів” стане якраз найкращим елементом в нищенні цього НКВД, як головної підпори совітської влади в Україні. При цьому мусимо пам’ятати, що існують чинники, які як головна підпора сили НКВД та совітської влади в Україні, мусять бути, при творенні нового революційного ладу в Україні, унешкідливлені. Такими чинниками є:

1. М о с к а л і, надсилані на українські землі для закріплення влади Москви в Україні.
2. Ж и д и, так індивідуально, як і національна група.
3. Ч у ж и н ц і, переважно різні азіяти, якими колонізує Москва Україну з наміром створення в Україні національної шахівниці.
4. П о л я к и на західньо-українських землях, що не зреклися мрії про відбудову Великої Польщі, якраз коштом українських земель, хоч би Польща мала бути червона.

Цілий апарат безпеки Червоної Москви мусить бути зліквідований революційним порядком і без решти, а його місце має зайняти “Народня міліція”. Очевидно, це не означає, що всі, що носять мундир НКВС, або мають до нього якесь відношення, мусять бути фізично знищені. Буде напевно так, що частина з тих, що є нині в НКВС, прилучаться до революції та стануть її добрими борцями. Якраз позитивом революції є, що вона притягає до себе співзвучні елементи, які до цього часу, силою обставин, були в таборі ворога. Очевидно, мова тут про українців. Революція мусить ударити в систему, а не в громадян.

Існує ще т. зв. проблема фахівців. Зокрема в опортуністів всякої масти, що для моди примазують-

ся до націоналізму і то революційного, існуватиме тенденція, заховати [зберегти] ту чи іншу ділянку совітського апарату безпеки (якийсь “відділ руху” чи “кримінальний”). Це є недопустиме. Ліквідація совітського апарату безпеки мусить бути повна і без решти відбутися революційним порядком. В Українській Державі створимо свій апарат безпеки, по власним потребам. Наскільки давні функціонери НКВС зможуть перейти до нового апарату безпеки – “Народної міліції”, це залежатиме від їхньої постави супроти революції та дальшого ходу подій. В кожному разі, націоналіста-революціонера в мундирі енкаведиста так само радо будемо бачити в своїх рядах, як кожного іншого націоналіста-революціонера.

Розділ II ОРГАНІЗАЦІЯ МІЛІЦІЇ В СЕЛІ

З моментом опущення села (місцевості, колгоспу, фабрики) більшовицькими військами, належить негайно приступити до організації Народної міліції. До Народної міліції належить покликати всіх мужчин від 18 до 50 року життя, що є здібні носити зброю. Комендантом Міліції належить назначити знаного націоналіста, що своєю інтелігентністю та енергією буде надаватися на це становище.

Комендант Народної міліції в селі назначить:
заступника коменданта;
коменданта окремого відділу;
начальника канцелярії.

Всі члени Міліції носять на лівому рамені жовто-блакитні опаски, а як таких неможна дістати, то білі опаски з написами “Народня міліція”.

Комендант зарядить збірку [розпорядиться про

зібрання] всіх громадян даного села й членів Міліції та подасть до відома проголошення незалежності Української Держави, при чому повідомить, що ОУН перебирає владу на ЗУЗ і творить свій виконавчий орган – Українську народну міліцію, яка з нинішнім днем перебирає в селі (місцевості, колгоспі, фабриці) всю владу іменем Національної Української Держави і що з тим моментом перестають діяти всі дотеперішні уряди й установи. В усіх справах, що відносяться до безпеки, адміністрації, господарства, треба звертатися аж до дальших його заряджень [розпоряджень] од команди Народної міліції.

Рівночасно видасть він перші застереження поліційного характеру, а саме:

1. Аж до дальшого зарядження не вільно нікому без дозволу віддаляватися зо села (місцевості, колгоспу, фабрики).
2. На терені села (місцевості, колгоспу, фабрики) вільно свобідно ходити тільки від сходу до заходу сонця (тут подати години, які залежать від пори року).
3. Не вільно, без дозволу команди Народної міліції вивозити зо села (місцевості, колгоспу, фабрики) нічого, зокрема харчових продуктів.
4. Всю зброю належить зложити на команді Народної міліції до 24 годин (тут подати точний термін).
5. Всі мешканці села (місцевості, колгоспу, фабрики), що прибули тут по 17 вересні 1939 року мають 24 годин зголоситися на команді Народної міліції. (Зокрема, для шести Західньо-українських областей має це оголошення виглядати так: хто по 17 вересня 1939 року прибув тут з-за Збруча; для Чернівецької

й Аккерманської областей: хто по 1 червня 1940 року прибув туди зо Східньої України).

6. Всі жиди (євреї) мають негайно зголоситися на команду Народної міліції (подати термін).

7. Всі громадяни села (місцевості, колгоспу, фабрики) є зобов'язані зголосити на команді Народної міліції захованих червоноармійців, енкаведистів, жидів (євреїв), сексотів, одним словом усіх, що не належать до громадян села і прийшли тут у наслідок окупації українських земель Червоною Москвою, як і громадян, що були донощиками НКВС.

8. Негайно зголосити на команді Народної міліції все державне майно, зокрема військові й харчові припаси.

9. Хто є в посіданні [володіє] державних документів і архівів, зокрема архівів НКВС, або хто знає, де такі документи чи архіви є, має негайно зголосити це на команді народної міліції.

10. Невиконання тих заряджень потягає за собою примінення супроти винуватців революційних репресій аж до кари розстрілу включно, зокрема невиконання точок 4 і 7.

Є це перші зарядження, які належить видати негайно, ще заки приступиться до дальшої організації Міліції і які треба подати до відома громадян села (місцевості, колгоспу, фабрики) при помочі оголошень, заповідження в церкві, чи взагалі в який-небудь інший загальноживаний спосіб.

По виданню вступних заряджень належить:

1. Приступити до наладження правильного життя в селі (місцевості, колгоспі, фабриці), не забороняючи, а, навіть, даючи почин громадянам до са-

моорганізації на всіх ділянках життя в дусі засад українського націоналізму по напрямних Організації Українських Націоналістів (ОУН).

а) налагодити адміністрацію села (місцевості, колгоспу, фабрики);

б) змінити систему науки в школах, а то й вчителів, якщо вони є ворожі ідеї українського націоналізму;

в) перебрати кооперативу й всі установи господарського й торговельно-промислового життя, що досі становили державне совітське майно й передати тимчасово назначеній, або вибраній управі на засаді власности народу.

2. Післати зв'язкових до сусідніх місцевостей і до місцевости районової.

3. Обсадити й перейняти в уживання всі засоби лучби [зв'язку] (пошта телефон) і комунікації (залізничний двірець [вокзал]) на терені села (місцевості, колгоспу, фабрики) і евентуально [можливо] поза ним.

4. Приступи до подальшої організації Міліції.

5. Зоганізувати охорону села й її алярмову службу [службу для подання загальної тривоги].

6. Видати дальші зарядження, що регулювали б відносини громадян і нових українських державних органів, зокрема міліції, до вмаршеровуючої армії союзника та його органів.

До 1. Приступлення до скорого налагодження й упорядкування всіх ділянок життя даного села (місцевості, колгоспу, фабрики) уможливить:

а) скоре опанування цілости,

б) дасть вияв нашого державно-творчого будівництва,

б) запровадить лад, порядок й охорону,

г) не дасть можливості грабежей і безпланового

нищення,

г) відбере можливість всім, різної масти приплентачам, як і чужим нам чинникам “творити уряди”, “боронити народ”.

Перебирання всіх господарчих і торгівельно-промислових станиць [закладів] охоронить їх від знищення й уможливить рівне користування ними всім громадянам даної місцевості (села, колгоспу, фабрики).

До 2. Вислання зв'язкових є необхідним з двох причин: 1. Командант Народної міліції, до якого належить тепер вся влада і що відповідає за долю села (місцевості, колгоспу, фабрики) мусить зорієнтуватися, що діється в сусідніх селах (місцевостях, колгоспах, фабриках), де ще є ворог, а де його вже немає. 2. Командант Народної міліції мусить повідомити сусідні села (місцевості, колгоспи, фабрики і райони), як виглядає ситуація в нього і як у других. Це дасть йому також змогу зорієнтуватися, як далі повести працю, які дальші зарядження видати, як допомогти сусідам, чи як евентуально дістати поміч від сусідів, де і як роздобути зброю, як найкраще ужити окремий відділ. Врешті, командант Народної міліції не може ждати на накази з Райкоманди, але мусить про ті накази сам зголосити.

До 3. Обсадження і перебрання до вжитку всіх засобів лучби, як пошти, поштової агенції, телефону чи телеграфу, радіостанції, є річчю надзвичайно важною. Лучба та, її добре функціонування це перша заповідь успіху в перебиранні влади, бо відбирає ворогові можливість порозуміння та віддає ті засоби на наші услуги. При цьому треба пам'ятати, що треба обсадити й приватні телефони, дальше телефони по урядах, у громадському будинку, на лісництві, у дворі, колгоспі, тракторній станції, в бу-

динках залізнодорожних, тощо.

Окрему увагу треба приділити обсаді комунікаційних пунктів, а це на залізниці: залізничних станцій, зворотниць [регулюючих напрям руху стрілок], сигналів, мостів, магазинів, тощо. На шосах – мостів і перехресть. Очевидно, обсаджувати тільки найважливіші пункти і то відповідно до потреби, не надмірною кількістю стійок [постів], бо може нестати людей.

До 4. Дальша організація Народної міліції має виглядати так:

1. Узброєння. Передовсім треба подбати про узброєння Народної міліції. Зброю можна роздобути в різний спосіб, найпростіше – роззброюючи відділи червоноармійців, далі – розшукуючи її по військових магазинах, при дорогах, куди переходило військо, в місцевостях де відбувались бої, тощо.
2. Окремий відділ. Дальшою чинністю команданта є виділити з-поміж членів Народної міліції “Окремий відділ Народної міліції села...” командант Міліції творить цей відділ тоді, коли не твориться відразу військової нашої сили й тоді окремий відділ становить її зав’язок. Відділ цей має бути зложений з найбільш бойових людей села (місцевості, колгоспу, фабрики), по можливості військових. Командантом відділу треба назначити людину енергійну, що знає військове діло й вміє командувати. Відділ цей не буде виконувати звичайних варт, а буде призначений для активної оборони села й належить до Райкоманди Народної міліції. На жадання райкоманданта Народної міліції має бути відділ готовий до відходу до райо-

ну або туди, куди його вишле райкомандант Народної міліції. Відділ має бути зорганізований і узброєний на військовий лад. Сила його має бути одна чота [взвод] 40–50 люда. Для відділу, що має бути скошарований [зібраний до казарми, коша] у одному місці (читальня, проборство [садиба пароха], двір, школа) треба придбати відповідну кількість ручної та машинової [автоматичної] зброї (легкі кулемети, автомати, гвинтівки), коні для кінних післанців відповідну кількість возів чи навіть авт, щоби можна було швидко перекинути відділ на бажане місце. Частина відділу можна замінити на відділ кінний чи наколесників [велосипедистів]. До перших завдань відділу буде належати очищення села й найближчої околиці від більшовицьких мародерів й ліквідація відділів НКВС. Це завдання треба робити, по можливості, в порозумінні з військовою командою і тільки в терені, де не оперують військові відділи союзника, щоби уникнути непорозумінь. Коли ж війська союзника ще немає – виконувати ці завдання самостійно.

3. Станиця Народної міліції. Решту людей, що остали по виділенню окремого відділу поділить командант на:

станцію Народної міліції в

членів-добровольців Народної міліції.

До станиці народної міліції призначить командант Народної міліції в першу чергу людей здорових й відважних. Число їх повинне бути 15–20 людей, в залежності від потреби. Станиця Народної міліції творить постійний кістяк Народної міліції в селі (місті, колгос-

пі, фабриці). До обов'язків станиці належить удержання постійного поготівля, служба в самому селі, служба стежна, переводження арештів, ревізій, стереження арештованих. Очевидно, що як довго перебуває в селі окремий відділ, може командант користуватися в службі частинно людьми з цього відділу. Безпосереднім командантом станиці є заступник команданта Народної міліції села.

На приміщення станиці треба вибрати будинок, по можливості, центрально положений (громадський дім, проборство, школа) з добрим оточенням з рештою села. Станиця повинна мати, по можливості, телефон, обов'язково кінних гінців або наколесників.

На будинку, де міститься станиця, має бути уміщений жовто-синій прапор і виразний, великий напис: "Команда народної міліції в"

Міліціонери станиці повинні бути, принаймні в початковій стадії організації, розміщені всі разом або в найближчому сусідстві станиці. Службу відбувають у трьох чергах: служба стежна або вартова, поготівля, відпочинок. Станиця повинна мати достаточну кількість зброї і, по можливості, легкий кулемет, який обслуговує кожночасно поготівля. Міліціонери станиці повинні харчуватися, по можливості, разом.

Для міліціонера станиці й окремого відділу треба подбати за однострої. Можуть це бути однострої Червоної армії чи органів НКВС з опаскою на лівому рамені й написом "Народня міліція".

4. Члени-добровольці Народної міліції. Всі інші громадяни покликані до Народної міліції є членами-добровольцями Народної міліції. Вони можуть займатися своєю звичайною роботою, мусять тільки виконувати призначені їм вартові служби під наглядом міліціонерів станиці. Служба ця є для всіх покликаних до Народної міліції обов'язкова й ніхто не може від неї ухилитися. Час служби устійнює командант Народної міліції. Члени-добровольці носять опаску з написом "Народня міліція" і зброю тільки під час служби.

5. Канцелярія Народної міліції. Для налагодження всіх формальних справ, зв'язаних з виконанням влади, організує командант Народної міліції канцелярію Народної міліції. На шефа канцелярії Народної міліції назначує відповідну на цей пост людину (учитель, священник, дяк, учителька). До канцелярії належать:

- а) ведення реєстру міліціонерів,
- б) ведення щоденника служби й устійнювання, в порозумінні з командантом станиці Народної міліції, службової черги,
- в) виставлювання легітимації міліціонерам, далі – уділювання посвідок, перепусток, тощо,
- г) реєстрація зброї, що є в посіданні революціонерів і міліції для службових цілей,
- ґ) реєстрація конфіскованої і знайденої зброї,
- д) реєстрація державного й військового майна (включно з колгоспним),
- е) реєстрація державних харчових при-

пасів, майна і харчових припасів у колгоспі, є) тимчасовий приділ живого інвентаря колгоспу і радгоспу, якщо він мав би бути розв'язаний (принаймні на ЗУЗ).

(До п. 6, 7 і 8. Народня міліція виконує це тоді, коли немає наразі управи бувшого державного советського майна).

Для ведення повижчих і подібних справ приділяються до канцелярії, в міру потреби, відповідні сили.

Канцелярія Народної міліції повинна бути в тім самім будинку, що станиця, або близько нього.

6. Вишкіл Міліції. Командант Міліції мусить зорганізувати вишкіл міліціонерів. Вишкіл повинен обняти муштру, науку про зброю, гостре стріляння, бойові вправи, внутрішню службу.

До 5. Зорганізування охорони села (місцевості, колгоспу, фабрики) належить до одного з перших обов'язків команданта Народної міліції. Хвилевий спокій, який би евентуально запанував по переході бойової бурі, не може звільнити команданта від цього обов'язку.

Охорона має йти у двох напрямках, а саме перед нечаяним наскоком диверсійних банд і перед грабіннями і крадіжками. Для першого випадку служить окремий відділ, а для другого станиця і стійки з членів-добровольців Народної міліції.

Дуже важливою справою є зорганізування алярмової служби села. Для цієї цілі має командант установити на відповідних місцях перед селом обсерваторів та устійнити умовлені знаки.

Командант Народної міліції видасть накази від-

носно алярму, що обійматимуть: алярмовий сигнал, місце алярмової збірки, напрям еventуального відступу за село на випадок наскоку ворога на село, місце збірки за селом і т.д.

Зокрема зорганізовує командант Народної міліції протилетунську [повітряну] алярмову службу, ставлячи на відповідному місці алярмову стійку та надаючи їй до відома умовлені сигнали. Алярмова служба може бути ліквідована тільки щойно за порозумінням з військовою владою.

До 6. По опануванню ситуації в селі (місцевості, колгоспі, фабриці) і по закінченню першої стадії організації Народної міліції, належить видати зарядження, що регулюватиме контакт села зі світом і саме життя в селі.

1. Поліційне зарядження. Передовсім треба подати до відома, що не вільно опускати села без перепусток, і що такі перепустки може виставляти канцелярія Народної міліції. Організування яких-небудь “народних” чи “партійних” комітетів (що, зокрема, на Західньоукраїнських Землях матиме місце) є недопустиме. Поліційну годину треба пересунути так, щоби не гальмувала вона нормальних господарчих чинностей села. Відносно культурно-освітнього життя, далі навчання в школі, зокрема, відносно пропагандивної діяльності ОУН треба, по змозі, заждати на директиви з району, еventуально навіть з області. Не є це справи аж такі важні, щоби для них можна було занедбати організацію реальних сил, ладу й порядку. Надто загонистих [активних] агітаторів, зокрема тих, що зверталися б проти ідеології та програми ОУН, належить ліквідувати рево-

люційним порядком.

2. Санітарне зарядження. Треба видати зарядження про додержання чистоти, очищення криниць з водою до пиття та означення їх написом: “вода до пиття”. Зарядження відносно ізоляції пошесно хворих (тиф, червінка). На випадок, коли б якась пошесна недуга була поширена в селі (місцевості, колгоспі, фабриці) поголовно, треба б зарядити ізоляцію цього села і нікого поза село не випускати.)

3. Протипожежні зарядження, про організацію пожежної сторожі, пожежного поготівля і т.д.

4. Дорогові зарядження, про направу тимчасову й остаточну доріг і мостів на терені села.

Звичайно, справи ці належатимуть вже до вищих чинників й тому належить обмежитися тут тільки до найконечніших заряджень, очікуючи в тих справах вказівок і наказів з району.

До 7. До обов’язків команданта Народної міліції належатиме:

Повідомити загал, що вмашеровують війська, які б’ють відвічного нашого ворога. Тому слід заховати спокій і в міру потреби та спромоги давати поміч.

Розділ III НАРОДНЯ МІЛІЦІЯ ПО КОЛГОСПАМ І РАДГОСПАМ

У східних землях України за Збручем, особливо в районах, де переведено майже повну колективізацію, далі по колективах, що обіймають значну кількість населення, треба буде часто організовувати

найнижчі клітини Народної міліції не по межах села чи місцевості, але по поодиноких колективах. Це буде особливо вказане там, де наслідком колективізації межі сіл стали дуже пливкими.

При організуванні Народної міліції в колективі, що числить кілька сот душ, треба керуватися тими самими засадами, що при організуванні Народної міліції в селі (місцевості), як це подано в розділі ч. 2. Колектив уважається тоді просто окремою адміністративною одиницею підлеглою безпосередньо району.

Попри це, однак, мусить командант народної міліції в колективі відразу взятися до господарської організації колективу, щоби не втратити живого й мертвого інвентаря колективу, що в наслідок може довести до повної руїни колективу, а далі до голоду на значних просторах краю. Тому першим обов'язком команданта Народної міліції колективу буде забезпечити майно колективу перед розграбуванням та запевнити тяглість праці у колективі. Командант мусить переконати чи навіть змусити членів колективу переконатися, що таке ставлення до справи лежить в їх живому інтересі. Очевидно, що передчасний поділ колективу між його членами є рівнозначний з його розграбуванням і тому цей поділ треба буде за всяку ціну відложити.

Командант Народної міліції видасть тому основне зарядження, що наслідком революції колектив переходить в цілості, враз із землею, господарським урядженням, живим і мертвим інвентарем на повну та виключну власність працюючих членів колективу. Працюючим членам колективу вважаються всі, що постійно працювали в колективі. Від членства в колективі є відсунені:

1. Всі чужинці, що прибули на колектив для пильнування експлуатації сколективізова-

них селян;

2. Жиди, zatrudнені на колективі, як різні нагоничі більшовицької влади;

3. Всі представники більшовицької влади, секоти та інші приналежні до НКВС, НКДБ, прокуратури, кореспонденти більшовицьких газет, тощо.

Всі не-члени колективу мусять бути інтерновані і замкнені під сторожею.

Дальші зарядження команданта Народної міліції мають настановити нову управу колективом з наложеннями на неї обов'язку привернути в колективі нормальний хід роботи, щоб забезпечити перед можливими прогулами.

По нав'язанні контакту з районом має командант Народної міліції придержуватися директив і наказів одержаних з району.

Розділ IV НАРОДНЯ МІЛІЦІЯ ПО БІЛЬШИМ ПРОМИСЛОВИМ ЗАВЕДЕННЯМ [ЗАКЛАДАМ]

По більшим промисловим заведенням, що лежать подальше від місцевостей обнятих Народною міліцією, мають бути створені з робітників даного заводу окремі станиці Народної міліції, підлеглі безпосередньо вищій команді Народної міліції району. У більших містах – Народній міліції міста.

Організація Народної міліції по того роду заводах має йти згідно з засадами представленими в розділі ч. 2. Головну вагу має однак положити командант Народної міліції на забезпечення заводу перед можливим саботажем зо сторони ворожих Українській Національній Революції елементів. Для того має командант:

1. Проголосити, що завод переходить до власності Української Держави й остає аж до дальших рішень Українського Національного Уряду під зарядом робітників заводу. Робітники заводу, для яких завод є варстатом [місцем] праці, відповідають солідарно за цілість майна заводу.
2. Назначити з-поміж національно свідомого адміністраційного, технічного й робітничого персоналу нову дирекцію заводу. Нова дирекція заводу має негайно приспішити усунення спричинених воєнними діями шкоду і зачати випускати продукцію.
3. Доставити, на випадок потреби, міліцію – силами сусідніх станиць (сіл району).
4. Зарядити інтернування та віддання під сторожу ворожих націоналістичній революції та непевних [ненадійних] елементів. Зокрема, мусять бути інтерновані всі жиди та співробітники НКВС та НКДБ.
5. Видати заборону зборів та прилюдних імпрез.
6. Нав'язати негайно контакти з вищою командою Народної міліції (район, місто) і зажадати дальших інструкцій відносно охорони заводу та повороту до випуску нормальної продукції.

Самостійні станиці Народної міліції потрібно організувати не тільки по більшим промисловим заводам, але й окремим транспортним осередкам з персоналу, який там є zatrudжений. Входять тут під увагу передусім великі залізничні станції, морські й річні порти.

Також у більших електростанціях, як, приміром, Дніпрогес, мусять бути негайно організовані з персо-

налу станції відділи Народної міліції. Організація її має йти по засадам, як подано вище.

* * * * *

Цим вичерпуємо загальні інструкції, як організувати найнижчий, основний ступінь Народної міліції, який прив'язуємо до села, більшої місцевості, більшого колективу, більшого промислового, енергетичного заводу, більших транспортних осередків, як залізничних станцій і портів. Безпосередньою вищою владою для так організованих станиць Народної міліції є районові команди Народної міліції. Для розмежування полоси діяння станиць Народної міліції є важні межі існуючих сіл, місцевостей, колективів, заводів, залізничних станцій, портів. Також положення в існуючих межах даного району чи більшого міста станиці Народної міліції, перерішує її приналежність до того району (більшого міста) і тим самим службову залежність від команди Народної міліції району чи міста.

Розділ V ОРГАНІЗАЦІЯ НАРОДНОЇ МІЛІЦІЇ В РАЙОНІ

Командант Народної міліції в районі має перед собою два завдання, а саме, організація Народної міліції в районовій місцевості по засадах, як в розділі ч. 2 і організацію команди районової Народної міліції. Організація мусить йти розбіжно і тому мисить командант Народної міліції призначити окремого команданта Народної міліції для районової місцевості, задержуючи за собою організацію команди Народної міліції району.

КОМАНДА НАРОДНОЇ МІЛІЦІЇ РАЙОНУ

В районі маємо звичайно більшу кількість сіл (по 20 і більше), далі окремі адміністративні одиниці, як колективи, заводи тощо.

В засаді команду Народної міліції району організується в районній місцевості. Як місце осідку команди обирається будинок НКВС або Робітничо-селянської міліції.

Організування зачинається, як представлено в розділі ч. 2. По висланні до сіл району (окремих адміністративних одиниць району) гінців з наказом прислати негайно до диспозиції команди Народної міліції району окреслену кількість міліціонерів з окремого відділу Народної міліції з яких створюють собі команданти району відповідно сильний окремий відділ Народної міліції, як запас і по обсаджених всіх важливих об'єктів можна щойно приступити до подальшої організації. До об'єктів, які мусять бути обсажені належать:

1. будинки НКВС, РСМ, в'язниць;
2. будинок міського управління та інші державні будинки;
3. військові об'єкти й магазини;
4. пошта, телефон і телеграф;
5. залізнична станція, залізничні магазини, мости в межах районної місцевості;
6. державний банк та евентуально інші каси;
7. райспоживспілка та всі пункти продажі, магазини з господарським добром;
8. електростанції, евентуально станції трансформаторів;
9. друкарні, редакції часописів;
10. всі засоби комунікації, в першу чергу авто і мотоцикли;
11. всі головні виходи з місцевості.

По переведенні цього командант Народної мілі-

ції має:

1. Назначити команданта районної місцевості, що перебирає на себе всі обов'язки, зв'язані з безпекою і порядком в районній місцевості. (Організація, як в розділі ч. 2).
2. Визначити свого заступника, команданта окремого відділу Народної міліції району, шефа канцелярії, що негайно мають приступити до організації своїх ресортів [відомств]. З тим моментом командант Народної міліції району займається виключно своїм районом.
3. Вислати гінців-зв'язкових до сусідніх районів.
4. Вислати зв'язкового до Обласної команди Народної міліції з повідомленням про стан організації в районі і по накази.
5. Вислати частину (чоту чи сотню) з окремого відділу Народної міліції до диспозиції Обласної команди народної міліції.
6. Вислати підводи чи авто за зброєю до Обласної команди Народної міліції, а як це неможливе, зажадати доставки потрібної зброї в Обласні команді.
7. Видати доручення для направи телефонних проводів та наладження телефонічного та телеграфічного зв'язку.

Повище вичислені точки подають в загальному вправи, що їх належить урегулювати вступними наказами, в першій стадії організації Народної міліції району. Дальша організація має обняти:

А. Організацію окремого відділу Народної міліції району та відділення з нього частини до диспозиції Обласної команди Народної міліції.

Б. Організацію канцелярії й апарату районної

команди Народної міліції.

В. Опрацювання директив, інструкції та дальшого організаційного плану Народної міліції районі.

Г. Видання заряджень, регулюючих відношення Народної міліції і населення до армії і органів союзника.

До А. Сама районова місцевість, зложена, в значній мірі, з чужонаціонального елемента, не буде могли виставити достатнього контингенту Народної міліції. Тому дуже часто буде командант змушений зачинати організацію районної команди Народної міліції з якоїсь іншої, певної бази, наприклад із сусіднього, національно свідомого села. Очевидно й це буде замало для повного опанування району. Тому мусить командант негайно подбати, щоб поодинокі станиці району вислали до його диспозиції окремі відділи Народної міліції. Частину людей з тих відділів віддасть командант, як це буде треба, до диспозиції команданта станиці Народної міліції районної місцевості. З головної частини присланих окремих відділів створить командант Окремий відділ Народної міліції району. Відділ цей має силу одного військового куреня [батальйону] (800–900 людей). Організаційно він має ділитися на три сотні стрілецькі, 1 сотню кулеметну, відділ кінний (50–100 людей). Командантом окремого відділу, як також сотень і чот повинні бути старшини. Також і міліціонери з окремого відділу, по можливості, повинні бути люди військові. Тому командант мусить своєчасно притягнути до Народної міліції старшин, підстаршин і бійців Червоної армії – українців. Узброєння відділу має відповідати узброєнню війська. Умундування грає меншу роль, обов'язково мусить бути лише згадана жовто-синя або біла міліційна опаска на лівому рамені. Командант окремо-

го відділу приступить негайно до перешколення [військового навчання] відділу та створення з нього правдивої бойової одиниці. Згодом, в міру спроможності, треба подбати про одонородне умундування відділу. Опаски, однак, мусять стояти, як відзнака приналежності до Народної міліції аж доки не прийдуть інші розпорядження Головної команди народної міліції.

Відносно розташування та ужиття окремого відділу, аж до відповідного наказу обласного команданта Народної міліції, рішає районний командант Народної міліції, якому командант окремого відділу безпосередньо підлягає.

Відділ належить тримати, по можливості, разом так, щоб в разі потреби можна було його мати під рукою. Не значить це, однак, щоб держати відділ без заняття. Весь час відділ мусить бути виповнений службою й вишколом. Вихідні мусять бути обмежені до мінімуму.

Відносно озброєння відділу, то можна його роздобути роззброюючи відступаючі відділи Червоної армії або збираючи порозкидану Червоною армією зброю. Всю лишню зброю належить відставляти до обласної команди.

Також прохарчування та приміщення такого чисельного відділу треба як слід підготувати. Моменти ці можуть примусити районного команданта Народної міліції розділити окремих відділ. Тоді треба це робити доцільно, так щоби зібрання відділу разом не тривало ані довго, ані не було трудне.

Звичайно, на зорганізуванні окремого відділу кінчається праця районного команданта над ним, бо з того моменту він переходить до диспозиції Обласної команди Народної міліції.

До Б. Організація канцелярії та апарату райо-

нової команди Народної міліції. Канцелярію організує і веде назначений районним командантом шеф канцелярії, він мусить вчасно подбати про папір, матеріал до писання, машини до писання, печатки. Печатки мають бути дві:

1. довга з текстом:

Народня міліція

Районова команда в

вимір 21/2 x 10 см.

2. округла, величина дотеперішньої округлої печатки НКВС (як на паспортах). В середині має бути Володимирівський Тризуб без вінка, довкруги текст:

Народня міліція, Районова команда в

Канцелярія повинна мати наступні відділи:

1. Секретаріят, веде головний реєстр Народної міліції району, всі входячі й виходячі письма районної команди, редагує на доручення районного команданта Народної міліції накази та інструкції станицям району, виготовляє відозви й повідомлення до населення. Секретаріят має подбати про поздовжні печатки для станиць Народної міліції, лучбу й комунікацію районної команди зо станицями.

2. Відділ паспортний, видає перепустки, особливі документи, паспорти. Важними вважатиметься перестампельовані друки й бланки більшовицькі. Дотеперішні печатки НКВС є неважні.

3. Відділ слідчий веде слідства у справах кримінальних і політичних, про що звітує Обласній команді Народної міліції. Видає накази арештування і звільнення за підписом районного команданта Народної міліції. Веде

картотеку.

4. Табір інтернованих, призначений для жидів, асоціальних елементів та полонених.

Секретаріят укладає головний реєстр району, в якому кожна станиця району матиме свою течку. В головному реєстрі мають бути дані відносно числа членів Народної міліції в поодиноких станицях з особистими даними, стан озброєння і вивінування [устаткування, обладнання] станиць, кількості бережених ними об'єктів, сили окремого відділу, що остався у розпорядженні станиці, кількості військово-вишколених членів міліції, кількості бувших старшин, підстаршин, скільки й які військові спеціальності є серед членів Народної міліції станиці, лучбу й комунікації районової команди зо станицями.

До В. Районовий командант Народної міліції мусить негайно взяти організацію народної міліції району в свої руки. В першу чергу мусить зв'язатися з усіма станицями свого району, перевірити особисто, або через свого заступника стан організації Народної міліції, озброєння і вивінування її, тощо. Вислід [результат] цієї перевірки стане основою для видання інструкцій та наказів.

Організаційна праця районового команданта має йти в напрямі усправлення й уодностайнення апарату Народної міліції в районі. Він мусить зорієнтуватися, чи сила станиці є відповідна, зарядити евентуальне скріплення важніших станиць, в разі потреби, змінити командантів станиць. Те саме відноситься до озброєння і вивінування станиць, що буде нерівномірне. Ясно, що станиці будуть старатися задержати для себе як найбільше зброї та майна й саме обов'язком районового команданта буде ці нерівномірності виправити. Зокрема такі речі, як авта й мотоцикли є для станиці лишні і треба буде їх

стягнути до району чи навіть відправити до областей.

Організаційні праці районного команданта можна зібрати в наступних точках:

1. перевести контроль станиць та перевірити:

а) хто є командантом станиці, яке його минуле;
б) скільки людей здібних до повнення служби в народній міліції є в даній місцевості, колгоспі, заводі;

в) скільки є членів Народної міліції загалом, скільки постійно на станиці, скільки в окремому відділі;

г) який вишкіл людей (старшини, підстаршини, військові спеціалісти, невишколені військово);

г) яке є озброєння Народної міліції (пістолі, кріси [гвинтівки], легкі кулемети, важкі кулемети, інша зброя);

д) які середники [засоби] лучби стоять до диспозиції станиці (пошта в місті, окремий телефонічний апарат, телефонічна централя);

е) які засоби транспорту має станиця (кінні запряги, грузові авта, особові авта, мотоцикли);

є) яку службу повнить станиця, скільки стійок висилає, який є стан безпеки в місцевості;

ж) санітарні умови місцевості;

з) стан протиповітряної алярмової служби й охорони.

(Стверджені [виявлені] хиби має командант району на місці справляти).

2. На основі переведеної контролі має видати районний командант перші організаційні накази для станиць:

а) загалом: права та обов'язки членів Народної міліції, службовий порядок звітування до районної команди, зв'язок із районною командою, переведення арештованих до районної в'язниці, від-

ношення до інтернованих і т. д.;

б) спеціально до кожної станиці: потвердження команданта станиці і його заступника, визначення сили сталої осади [залоги] станиці й окремого відділу, визначення окремих об'єктів до стереження, призначення окремої полоси стеження і т. д.

Рівночасно має районний командант видати накази про створення потрібних нових станиць Народної міліції, евентуально зарядить ліквідацію лишніх.

3. На основі провірення теренових і комунікаційних умовин району створити підрайони. До підрайону входить кілька станиць Народної міліції, що підлягають одному з командантів станиці, назначеному на підрайонового команданта Народної міліції. Це матиме ту добру сторону, що районова команда не муситиме безпосередньо пильнувати 20–25 станиць, а тільки 5–6 підрайонів.

4. Виготовити першу інструкцію для вишколу Народної міліції. Інструкція має обняти:

- а) муштру,
- б) науку про зброю,
- в) школу стріляння,
- г) бойовий вишкіл,
- г) вартову службу.

5. Виготовити печатки для районової команди й команд станиць народної міліції.

6. Виготовити виказки [посвідчення] для членів Народної міліції, що повнять постійну службу в районній команді та станицях, в окремих відділах станиць, оперативному відділі району. Члени Народної міліції, що мають виказки з районової команди мають право постійно носити зброю. Інші члени дістають на час служби виказку, яку повертають по службі. Не мають вони права поза службою

носити або посідати зброю. Їхня зброя є постійно на станиці Народної міліції.

8. Стягнути зо станиць всю лишню зброю і винування до району.

9. Видати зарядження відносно стягнення контингентів на удержання окремих відділів станиць й окремого відділу району. Очевидно, що ці зарядження слід видавати тільки в тому випадку, коли не можна буде запевнити вдержання цих відділів із запасів залишених Червоною армією.

* * * * *

Важливою річчю при тому всьому є, щоб сила Народної міліції району відповідала якраз дійсній потребі й усіх лишніх людей треба відослати нараз до праці. Для орієнтації подаємо наступні цифри:

станція – 15–20 людей,

окремий відділ – 30–50 людей,

окремий відділ району – 800–900 людей.

Кількість людей по канцеляріях – в міру потреби.

Районовий командант повинен пам'ятати, що як довго нема з гори окремих доручень, що твориться українська армія, так довго буде Народна міліція самотнім представником української національної революційної збройної сили. Тому дальші директиви відносно організації Народної міліції повинні цей момент узгляднювати в рівній мірі, як і момент безпеки та ладу.

По налагодженні організації Народної міліції в районі має районовий командант приступити до систематичної організації ладу й безпеки в районі. Тут належить:

1. Переведення списків усіх б[увших] працівників НКВС, НКДБ, прокуратури, сексотів, членів КП(б)У, тощо.

2. Переведення списків тих громадян, що визначилися в переслідуванні й гоненні українства. В першу чергу йде тут про неукраїнців, отже жидів, москалів, поляків.
3. Переведення інтернування неукраїнців, які під першу й другу точку підпадають.
4. Переведення реєстрації арештованих і вивезених більшовиками з даними, коли й куди їх вивезено. Списки ті відслати до обласної команди.
5. Визначення народного суду, що судитиме проступки, поповненні вже по уступленні більшовиків.
6. Проголошення зарядження, що за грабіж зо зброєю в руках каратиметься розстрілом на місці. За грабежі звичайні віддаватиметься під народний суд, якого присуд є невідкличний.

До Г. Видання відповідних заряджень, що регулювали б відношення Народної міліції до населення, до армії та органів союзника є справою першої ваги. В загальному справи ці порушені в розділі ч. 2.

Всі ці зарядження мають бути виконані по глибокій заставі [виважено] і що не менш важне, по розумінні з відповідними органами союзника. Союзник мусить бачити в них свою вигоду і тим самим їх признавати.

Хоч конечності війни є тяжкі, то мимо всього того роду зарядження не можуть занадто обтяжувати населення.

Районовий командант не може з того роду зарядженнями йти надто далеко й входити в дрібниці, бо ці справи належатимуть до обласної команди Народної міліції.

* * * * *

На тому звичайно закінчується самостійна організаційна праця районного команданта Народної міліції. Дальша організаційна перебудова повинна піти в рамках наказів та інструкцій Обласної команди. Тому правильний зв'язок районної команди Народної міліції з областю є необхідним. Такий зв'язок може запевнити тільки телефон і тому про це мусить подбати районний командант, не питаючи ініціативи згори.

Якщо йде про час, потрібний для організації району, то мусить вона бути в загальному закінчена до одного тижня від обняття команди районним командантом.

ЗАГАЛЬНІ ЗАБОРОНИ

1. Поліційну годину установлюється на (подати час). Поза поліційними годинами можна виходити на місто (село) тільки членам міліції, іншим за окремим дозволом, виданим командою Народної міліції.
2. Забороняється устроювання прилюдних зборів, віч, сходин, театральних і кінових вистав і взагалі всіх прилюдних імпрез.
3. Забороняється організовувати які-небудь комітети, політичні партії, делегації, тощо.
4. Спинюється наука у всіх школах аж до відкликання [тобто, до відміни даного наказу].
5. Шкільні будинки належить поставити в розпорядження команди Народної міліції. Забороняється друкування будь-яких часописів, летючок, брошур, книжок. Рух друкарень належить одразу спинити і повідомити про це команду Народної міліції.
6. Порушення котрого-небудь з повищих наказів потягає за собою приноровлення реп-

ресій згідно з революційним порядком.
Розділ IV
ОРГАНІЗАЦІЯ НАРОДНОЇ МІЛІЦІЇ
В ОБЛАСТІ

Організація Народної міліції має перед собою три завдання:

1. Організацію Народної міліції в обласному місті, подібно, як це представлено в розділі ч. 2.
2. Організацію команди Народної міліції міста, подібно, як це представлено в розділі ч. 5.
3. Організацію обласної команди Народної міліції.

* * * * *

Вже в організації Народної міліції в обласному місті стрінемо поважні труднощі.

А. Обласні міста, це у своїй перевазі великі міста з поверх 100.000 населення.

На 23 обласні міста є:
з населенням поверх 500.000 – 3 міста
100.000 – 9 міст
50.000 – 7 міст
нижче 50.000 – 4 міста.

Всі чотири останні на ЗУЗ.

Крім цього є ще вісім необласних міст з населенням поверх 100.000. Всі в Центральній промисловій окрузі Донбас – Кривий Ріг.

Б. Великі міста України мають характер переважно чужинецький з великою перевагою жидівсько-московського елементу.

В. В обласних містах є сконцентрована велика кількість різних державних, партійних і військових

установ, для яких обсади треба буде значної кількості людей. При скомплікованості життя в нинішній Україні буде обсада ця необхідна, якщо життя громадян має йти менш-більш нормальним шляхом і з їх поборенням ситуація в обласному місті буде вповні опанована.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАРОДНОЇ МІЛІЦІ В ОБЛАСНОМУ МІСТІ

Обласний командант Народної міліції зачне свою діяльність від згуртування біля себе хоч би й малого гурта людей, найкраще робітників, бійців Червоної армії і міліціонерів-українців, людей стягнених з провінції. При їх допомозі обсадить власне централю [головне управління в місті] НКВС і НКДБ та одну з друкарень, найкраще друкарню обласного щоденника. Якщо в місті є вже союзні війська, зголоситися негайно до військової команди з повідомленням, що перебирає організацію Народної міліції в місті та області в цілі збереження ладу й порядку й просить військову команду піти йому на зустріч, визначаючи евентуально зв'язкового старшину. Наступним завданням команданта буде приєднання до міліції всіх українців обласного міста здібних носити зброю. В тій цілі видрукує командант відозву до населення, в якій буде подано до відома, що:

1. Союзні війська прийшли в Україну прогнати наїзника.
2. В місті утворюється Народна міліція для забезпечення ладу й порядку. Всі українці від 18 до 50 років без огляду на професію мають обов'язково зголоситися до служби в Народній міліції. Зголошення приймається (подати льокаль [приміщення]).

3. Відозва має бути закінчена візванням [закликом] до задержання ладу й порядку. Зокрема мається візвати робітництво до оборони промислових об'єктів. Відозва має бути видрукувана за порозумінням з відповідною військовою командою.

Рівночасно з відозвою повинен командант розіслати частину своїх міліціонерів між їх знайомих, щоб їх негайно притягнути до міліції.

В міру напливання добровольців належить їх реєструвати, видавати їм зброю й опаски та займати ними ті державні та прилюдні будинки, яких ще не обсадило військо.

З черги має командант зорганізувати охорону промислових заводів на місці. Тут не належить надто перебирати і притягувати до охорони зайняте на даному заводі робітництво.

Перший мобілізаційний етап організації Народної міліції повинен бути закінчений протягом двох днів. У випадку браку зброї вживати до служби міліціонерів і без зброї, тільки з опасками.

Рівночасно з мобілізацією Народної міліції має йти організація команди Народної міліції міста. Організацію її має доручити обласний командант команданту міста Народної міліції. Тут немає ніякого правила, хто має ним бути. Остаточо рішає інтуїція обласного команданта. Рівночасно, однак, мусить обласний командант кермувати організацією Народної міліції в обласному місті, бо це найважливіший пункт цілої області й від успіхів у місті залежатиме доля Народної міліції в цілій області.

Обсада всіх важливих точок в місті обіймає:

1. Централя [Головне управління] НКВС і НКДБ.

2. Відділення Р[обітничо]-С[елянської] М[іліції]

(НКВС) і НКВС (комісаріат), тюрма.

3. Обласні комісаріати і окремі відділення [НКВС], державні уряди [установи].

4. Льокалі [приміщення] КП(б)У і Комсомолу.

5. Державні господарчі установи, як банки, кооперативні центральні й магазини, продажні пункти [пункти продажу].

6. Об'єкти громадського користування, електрична, газова, водопроводи.

7. Середники руху й транспорту, як трамваєва централь [трамвайне депо], залізничні станції і магазини, автобуси.

8. Пошта, телеграф, телефонна централь [телефонний комутатор], радіовисильня [радіостанція].

9. Мости й тунелі.

10. Летунські майдани, якщо не обсажені військом.

11. Військові об'єкти і магазини [склади], якщо не обсажені військом.

12. Промислові заводи.

Всі пункти продажу (склепи [магазини], магазини) далі банки й каси належить опечатати та поставити коло них варту. Щойно по зорганізуванні продажного апарату можна продовжити торгівлю.

По переведенні обсади загальних пунктів переводиться організацію відділів Народної міліції. Місто поділиться на райони (відділення комісаріатів) згідно з дотепер існуючим поділом, визначиться командантів районів і приділиться їм відділи Народної міліції в залежності від потреби 100–150 людей. Командант району в місті не організує окремої канцелярії з відділами, як це має місце при районних командах на провінції, а тільки обмежується до зорганізування служби безпеки в своєму районі. Він визначає собі свого заступника, що веде канцелярію

для внутрішньої служби і десятників (участкових), яким приділює або кілька вулиць, або окремі більші об'єкти, як залізничну станцію, промисловий завод, тощо. Служба міліціонера триває, в залежності від кількості міліціонерів, аж до 16 годин на добу, а то 8 годин на стійці й 8 годин у поготівлі. На осідок районної команди обирається приміщення б[увшого] відділення РСМ.

2. КОМАНДА МІСТА НАРОДНОЇ МІЛІЦІЇ

Команда міста Народної міліції творить з частини міліціонерів постійний запас команди Народної міліції міста в силі 1 сотні (150–200 людей) “Окремий відділ”. Окремого відділу не вживається до вартової служби. Відділ має бути зложений, по можливості, з бійців або принаймні людей обізнаних із зброєю. На команданта треба визначити людину військовою, по можливості старшину армії, свідомого українського націоналіста. Відділ треба помістити разом “скошарувати” і негайно зачати його вишкіл. По можливості, треба відділ умундурувати. Бюро команди Народної міліції міста повинно поміститися в льокалі Міського управління Робітничо-Селянської Міліції. На будинку має висіти український державний прапор і вивіска з тризубом і написом:

Команда Народної міліції міста

Бюро повинне мати наступні відділи:

1. Секретаріят, що веде внутрішні справи команди, приймає і видає письма, редагує відозви, накази, інструкції, виконує посвідки, виказки і т.д.
2. Господарський – веде господарку Народної міліції міста.

3. Паспортовий – видає перепустки й паспорти населенню.
4. Слідчий – веде слідство у справах кримінальних і політичних.
5. В'язниця й табір інтернованих.
6. Мешканевий – проводить ревізію і приділ мешкань та льокалів на бюро.
7. Санітарний – видає санітарні приписи для міста та стежить за їх виконанням.
8. Руху – кермує вуличним рухом.

Командант Народної міліції міста в порозумінні з військовою командою міста видасть зарядження відносно поліційної години, руху в місті, подорожування. В перших днях організування Народної міліції муситься взагалі спинити рух подорожний, згодом можна дозволити подорожувати тільки за окремим дозволом паспортного відділу команди Народної міліції міста.

До служби в Народній міліції по обласних містах, як взагалі по великих містах, треба притягнути українців давніх міліціонерів, зокрема старшин, що є в тій ділянці добрими фахівцями й можуть віддати великі послуги в державному будівництві. Не треба боятися віддавати справу державного будівництва українцям міліціонерам, навіть відповідальні становища, очевидно поза справами політичними.

* * * * *

По заведенні ладу й порядку в місті, по переведенні чистки між енкаведистами, москалями, жидами й іншими можна приступити до організування правильного життя в місті. Тому як найскорше в місті, як і в селі [треба] допустити й підперти ініціативу громадян до творення адміністрації (міське управління) і перебирання всіх ділянок життя народу в

місті. Це на той випадок, коли на даному терені (місті, фабричних заводах) не діє ОУН з цілим своїм апаратом. Аж до дальших заряджень вищої влади обласного управління, відносних народних комісаріятів остають важними дотеперішня організаційна схема й компетенції міського управління.

До завдань міського управління належить в першу чергу налагодження апровізації міста. До міського управління треба буде притягнути українців, фахівців і зробити їх відповідальними перед головою за господарку міста.

Дальша праця міського команданта Народної міліції має йти в напрямі скріплення ладу та безпеки в місті й школення міліціонерів. Директиви та інструкції в тій справі повинен він діставати від обласної команди.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛАСНОЇ КОМАНДИ НАРОДНОЇ МІЛІЦІЇ

До організації Обласної команди Народної міліції може взятися командант щойно по опануванні ситуації в обласному місті, хоч формально Обласна команда Народної міліції зачне свою діяльність рівночасно з організаційними працями в місті.

Обласний командант не може забути на певні формальні моменти, які однак є наскільки важні, що від них залежить темпи дальшої організації Народної міліції і її позиція в області. Таким основним моментом є “початки урядування”, що має виявлятися наступно:

1. на місце свого урядування вибрати будинок обласного РСМ, на будинку вивісити прапор і вмістити напис:
“Обласна команда Народної міліції в....”

2. Зголоситися особисто в команданта міста союзної армії й повідомити його про зорганізування Народної міліції, де є її бюро та устійнити [узгодити] з ним форму співпраці.
3. Назначити свого заступника й команданта Народної міліції міста та повідомити про це військову команду.
4. Зорганізувати негайно кур'єрську чоту на автах і мотоциклах, для повнення кур'єрської служби в області й негайно вислати кур'єрів для зв'язку з районами області. Особливу увагу звернути на зв'язок і евентуальну допомогу при організуванні Народної міліції по більших містах (важне для областей Центральної промислової округи), нав'язати лучбу зо столицею.
5. Виготовити відповідні печатки для Обласної команди, команд міст і районів та розіслати їх кур'єрами по області.
6. Перейняти друкарні та друкування відозв і розпорядків.
7. Реквізувати для свого розпорядження автопарк, щоб згодом, в міру потреби, розділити його по іншим урядам. В жадному разі не допустити, щоб приватні особи, чи навіть державні, або господарські інституції розпоряджалися засобами комунікації.
8. Перешкодити в корені всякій політичній ініціативі в роді закладання різних народних комітетів, політичних партій, зокрема перешкодити діяльності експозитур різних емігрантських угруповань. В першому періоді організування Української Держави є одинокою допустимою езекутивною ОУН Народна міліція. Щойно по опануванні си-

туації Народна міліція може допустити до відновлення державного, самоуправного та господарського апарату. Очевидно, що цей переходовий період не сміє тривати довго, залежно від положення.

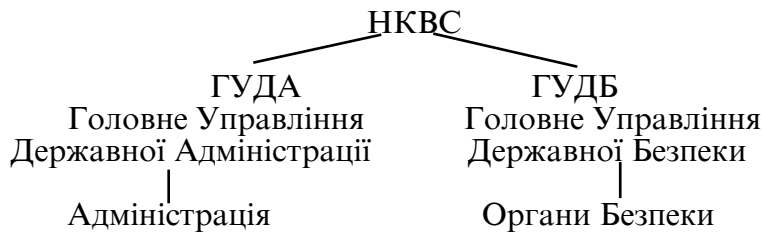
9. Здушити в зародку всяку спробу чужинського елемента в Україні, проявити себе як-небудь організовано. Є це час національної революції і тому не сміє бути ніякої толерантності супроти давнього займанця. Особливо небезпечною може бути білогвардійщина. Відношення до національних меншин урегулює згодом законодавчим шляхом Українська Держава. Як це останнє завдання провести, муситиме оцінити, в залежності від положення обласний комендант.

Подані повище точки відносяться до формального створення Обласної команди. По такому формальному закріпленні своєї позиції в області, має обласний командант взятися до організації області. Зачне її від зорганізування Окремого відділу Народної міліції в силі одного куреня [батальйону]. Його вишкіл, здисциплінування і озброєння передасть обласний командант командантові Окремого відділу. Рівночасно організує Обласну команду з наступними відділами:

1. Персональний – веде персональні справи членів Народної міліції, перевіряє їх політичне минуле і т. д.
2. Організаційний – з підвідділами:
 - а) мобілізаційний;
 - б) вишкільний;
 - в) озброєння і вивінування.
3. Політичний – відповідає давньому управлінню НКВС – політична поліція. Творить окремий апарат Тайної Державної Поліції.

4. Порядковий – організує лад і порядок в області при помочі апарату Народної міліції по містах і селах (колгоспах, фабриках). Тому відділові підлягають безпосередньо районні команданти й міські команданти Народної міліції, що є властивими органами порядку Народної міліції.
5. Оперативний – організує і диспонує розложенням та ужиттям оперативних відділів Народної міліції.
6. Охорони – організує окремі відділи для охорони промислових об'єктів, залізниць, тощо.
7. Реєстраційний – веде дактильоскопічне та фотографічне бюро та реєстраційні листки злочинців (картотека).
8. Секретаріят – з підвідділами:
 - а) протокольний – приймає письма й веде їхній реєстр;
 - б) господарсько-фінансовий – веде касу й господарські справи Обласної команди;
 - в) пропаганди – проводить цензуру часописів, веде пропаганду за вступлення до Народної міліції.

Повища схема є задумана як основна, на якій має розбудовуватися апарат державної безпеки. Для орієнтації подаємо, що план організації Народного Комісаріату Внутрішніх Справ має наступну схему:

Дальша праця обласного команданта має йти в напрямку закріплення ладу й порядку в області, вишколювання Народної міліції та устанавляння її організаційної гнучкості. Дальша організаційна перебудова, згідно накресленої схеми, буде вже йти за інструкціями та наказами Українського Національного Уряду.

КІНЦЕВІ ЗАВВАГИ

Подана інструкція має тільки характер напрямних, по яких повинна йти організація Народної міліції. Очевидно, що в залежності від місцевих умовин треба буде робити більші, або менші відхилення від поданих напрямних. Однак кожний, що буде поставлений на відповідальному пості, має пам'ятати на такі основні принципи:

1. Народня міліція має бути організованою формою націоналістично-революційних сил України.
2. Народня міліція має бути одною з перших форм організації націоналістично-революційних сил керованих Проводом Організації Українських Націоналістів.
3. Народня міліція має в корені душити спроби виявлення асоціальних чужо-національних (московських і польських) і проти-націоналістичних сил в Україні.
4. Народня міліція буде мусити найправдоподібніше в початках перейняти на себе організування української збройної сили (для того "окремі відділи").
5. До Народної міліції треба притягати всіх фахівців, що можуть бути корисними для справи. Треба пам'ятати, що на Світській Україні всі активні і вартісні елементи в

більшій або меншій мірі є т. зв. “комуністами” і тому таке чи інше відношення їх до КП(б)У чи державних органів при доборі людей не є вирішальне. Важливою є натоість їх постава під час революції.

6. Москалі й поляки є виключені від служби в Народній міліції. Постава й праця Народної міліції мусять бути такі, щоб армія та органи союзника бачили й власну користь в існуванні Народної міліції.

7. Обласний командант має, вести організацію Народної міліції так, щоб кожної хвилини міг допомогти людьми й матеріалами сусіднім областям.

* * * * *

Народня міліція мусить дбати за повну охорону й безпеку українського народу його дібр і державного майна. Мусить виконувати свої обов'язки якнайкраще й бездоганно та, як треба, безоглядно. Мусить одначе здобути собі повне довір'я народу; стати його охоронником і чинником ладу й порядку.

Інструкція Народної міліції уложена в засаді лише на одну евентуальність, а саме, коли не діють від першого дня апарати ОУН, або хоча б його частини, як, наприклад, військові формування. Тоді Народня міліція має на перші дні перебрати цілість життя, щоб при її помочі, завівши початковий стан ладу, ОУН могла перебирати цілість державного життя. В усіх інших евентуальностях Народна міліція організується й веде свою працю лише в рамках завдань Народної міліції – цебто охорона й безпека народу й виключно цій праці присвячується.

(ЦДАВО України, ф. 3833, оп. 2, спр.1, арк. 57–76)